

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny

KPS.410.003.04.2019

Pani
Elżbieta Głogowska
Prezes Zarządu
Fundacja Aktywnej Rehabilitacji „FAR”
ul. Łowicka 19
02-574 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej
w Najwyższej Izbie Kontroli nr KPK-KPO.443.212.2019 z dnia 6 lutego 2020 r.

P/19/042 – Realizacja zadań zleczanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób
Niepełnosprawnych organizacjom pozarządowym

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Fundacja Aktywnej Rehabilitacji „FAR” (dalej: FAR lub Fundacja), ul. Łowicka 19, 02-574 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Elżbieta Głogowska, Prezes Zarządu Fundacji Aktywnej Rehabilitacji „FAR”, od 21 maja 2001 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Wykonanie dotowanych zadań i uzyskanie zakładanych efektów.2. Przestrzeganie zasad wykorzystania środków.
Okres objęty kontrolą	Od początku 2017 r. do połowy 2019 r. oraz okres wcześniejszy, jeżeli obejmował on przyznanie lub przekazanie środków, których rozliczenie nastąpiło w terminie objętym kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Marcin Grabowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KPS/30/2019 z 24 czerwca 2019 r.2. Ewa Przywara, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KPS/31/2019 z 24 czerwca 2019 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 1-2, 43-44)</p>

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	<p>Fundacja nie w pełni zrealizowała zadania zlecone przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (dalej: PFRON), przewidziane w objętych kontrolą trzech umowach, a występujące nieprawidłowości miały wpływ na rozliczenie realizowanych projektów.</p> <p>Zakładane cele, wyrażone wskaźnikami nakładu, produktu i rezultatu, zostały osiągnięte tylko w przypadku projektu <i>Kompleksowa aktywizacja społeczna dzieci w wieku 4-16 lat poruszających się na wózku inwalidzkim II</i>. W projekcie <i>Kompleksowa aktywizacja społeczna osób poruszających się na wózku inwalidzkim III</i> osiągnięto wskaźnik nakładu i rezultatu, nie osiągnięto zaś wskaźnika produktu, z uwagi na mniejszą niż planowano średnią liczbę godzin wsparcia przypadającej na jednego beneficjenta ostatecznego. Natomiast w przypadku projektu <i>Kompleksowa aktywizacja zawodowa i włączenie w rynek pracy osób niepełnosprawnych</i> żaden z wymaganych pięciu wskaźników ewaluacji nie został osiągnięty w I okresie finansowania. Nieosiągnięcie pierwszego wskaźnika rezultatu, dotyczącego planowanej liczby niepełnosprawnych, którzy uzyskali zatrudnienie w wyniku realizacji projektu, skutkowało koniecznością zwrotu do PFRON części dofinansowania. W II okresie finansowania nie osiągnięto dwóch wskaźników ewaluacji (wskaźnik produktu oraz pierwszy wskaźnik rezultatu).</p> <p>Nie zrealizowano również wszystkich założonych form wsparcia w zakresie zaplanowanej liczby uczestników. W projekcie dotyczącym aktywizacji zawodowej Fundacja zrealizowała sześć z 11 form wsparcia w I okresie finansowania, natomiast zaledwie jedną z dziewięciu form wsparcia w II okresie finansowania. W projekcie dotyczącym aktywizacji</p>
---------------------	--

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, dalej: ustawa o NIK.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

niepełnosprawnych dzieci FAR zrealizowała pięć z sześciu form wsparcia w I okresie finansowania, natomiast siedem z 10 w II okresie finansowania. W projekcie dotyczącym aktywizacji niepełnosprawnych osób dorosłych FAR zrealizował wszystkie założone formy wsparcia pod względem zaplanowanej liczby uczestników.

Fundacja przestrzegała zasad wykorzystania środków finansowych przyznanych na realizację projektów i wniosła wymagany wkład własny. W realizacji trzech projektów kontrola ujawniła następujące nieprawidłowości:

- we wszystkich trzech skontrolowanych projektach łącznie 12 beneficjentów ostatecznych świadczyło w nich prace jako wolontariusze, co naruszało przepis rozdz. III ust. 10 Regulaminu składania, rozpatrywania i realizacji projektów dla pierwszego kierunku pomocy³ i rozdz. III ust. 8 analogicznego Regulaminu dla drugiego kierunku pomocy⁴,
- w projekcie *Kompleksowa aktywizacja zawodowa i włączenie w rynek pracy osób niepełnosprawnych* jeden beneficjent ostateczny został w nim zatrudniony, co było niezgodne z zapisami rozdz. III ust. 10 Regulaminu dla pierwszego kierunku pomocy,
- w ww. projekcie objęto aktywizacją zawodową dwie osoby, które osiągnęły już wiek emerytalny, co było niezgodne z zapisami rozdz. III ust. 4 ww. Regulaminu,
- na czterech dowodach księgowych dokumentujących dofinansowanie ze środków PFRON brakowało wymaganych klauzul przewidzianych w § 4 ust. 5 pkt. 1 umów z PFRON o zlecenie realizacji zadań,
- w 42 z 64 skontrolowanych kart pracy wolontariuszy dokumentujących wkład własny niefinansowy osobowy⁵ brak było klauzul przewidzianych § 4 ust. 6 umów z PFRON,
- w ewidencji kosztów pośrednich ujmowane były koszty niekwalifikowalne, niezgodnie z zapisami rozdziału IV ust. 6 pkt 3 w zakresie wytycznych w zakresie kwalifikowalności kosztów w ramach art. 36 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (dalej: wytyczne w zakresie kwalifikowalności kosztów),
- brak było dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje personelu zatrudnionego do realizacji badanych projektów, co było niezgodne z zapisami § 2 ust. 7 umów o zlecenie realizacji zadań.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR 1. Wykonanie dotowanych zadań i uzyskanie zakładanych efektów

Opis stanu faktycznego W okresie od 1 kwietnia 2016 r. do 31 marca 2019 r. PFRON przyznał Fundacji Aktywnej Rehabilitacji dofinansowanie na realizację 10 projektów⁷ na łączną kwotę 40 916 tys. zł.

³ Załącznik nr 1 do Zasad wspierania realizacji zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, zleczanych organizacjom pozarządowym przez PFRON.

⁴ Załącznik nr 2 do ww. Zasad.

⁵ Świadczenie pracy przez wolontariuszy.

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Były to następujące projekty: Aktywność dla wszystkich, Wsparcie osób niepełnosprawnych na rynku pracy, Kompleksowa aktywizacja społeczna osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, Kompleksowa aktywizacja społeczna dzieci w wieku 4-16 lat poruszających się na wózkach inwalidzkich II, Polska Liga Rugby na Wózkach 2016, Polskie Badanie Środowiskowe Osób z Uszkodzeniem Rdzenia Kręgowego w ramach Międzynarodowego Badania Środowiskowego Osób z Uszkodzeniem Rdzenia Kręgowego (InSCI), Kompleksowa aktywizacja zawodowa i włączenie w rynek pracy osób niepełnosprawnych, Kompleksowa aktywizacja społeczna osób poruszających się na wózkach inwalidzkich III, Kompleksowa aktywizacja społeczna dzieci w wieku 4-16 lat poruszających się na wózkach inwalidzkich III, Kompleksowa aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnością szansą na podjęcie i utrzymanie zatrudnienia.

Fundacja zakończyła realizację dziewięciu⁸ z nich na łączną kwotę dofinansowania 36 260,3 tys. zł. Kontrolą objęto trzy zrealizowane projekty, tj.:

- *Kompleksowa aktywizacja zawodowa i włączenie w rynek pracy osób niepełnosprawnych*⁹ (dalej projekt *Aktywizacja zawodowa*) – dotacja została przekazana przez PFRON, w kwotach: 6 626,9 tys. zł na I okres realizacji projektu (od 01.04.2017 r. do 31.03.2018 r.), 784,4 tys. zł na II okres realizacji projektu (od 01.04.2018 r. do 31.03.2019 r.). Celem projektu w I okresie finansowania było zniesienie barier związanych z zatrudnieniem, wzrost aktywności społecznej i zawodowej 800 osób ze znaczną lub umiarkowaną niepełnosprawnością z obszaru całego kraju oraz wprowadzenie na rynek pracy 280 osób z grupy objętej wsparciem i utrzymanie tych osób w zatrudnieniu przez okres co najmniej sześciu miesięcy. Celem projektu w II okresie finansowania był wzrost aktywności społecznej i zawodowej 800 osób ze znaczną lub umiarkowaną niepełnosprawnością oraz wprowadzenie na rynek pracy 280 osób i utrzymanie tych osób w zatrudnieniu przez okres co najmniej sześciu miesięcy, a także utrzymanie w zatrudnieniu 180 beneficjentów ostatecznych przez cały II okres realizacji projektu.
- *Kompleksowa aktywizacja społeczna dzieci w wieku 4-16 lat poruszających się na wózku inwalidzkim II*¹⁰ (dalej projekt *Aktywizacja społeczna dzieci*) – dotacja przekazana przez PFRON, w kwotach: 4 046,7 tys. zł na I okres realizacji projektu (od 01.04.2016 r. do 31.03.2017 r.), 4 396,2 tys. zł na II okres realizacji projektu (od 01.04.2017 r. do 31.03.2018 r.). Celem projektu w I i II okresie finansowania było zwiększenie samodzielności w codziennym funkcjonowaniu oraz w życiu społecznym 800 dzieci niepełnosprawnych w wieku 4-16 lat poruszających się na wózku inwalidzkim.
- *Kompleksowa aktywizacja społeczna osób poruszających się na wózku inwalidzkim III*¹¹ (dalej projekt *Aktywizacja społeczna dorosłych*) – dotacja przekazana przez PFRON, w kwotach: 2 580,2 tys. zł na I okres realizacji projektu od 01.04.2017 r. do 31.03.2018 r., 2 576,0 tys. zł na II okres realizacji projektu od 01.04.2018 r. do 31.03.2019 r. Celem projektu w I i II okresie finansowania było zwiększenie poziomu samodzielności 510 osób niepełnosprawnych poruszających się na wózku inwalidzkim poprzez nabycie, rozwinięcie lub utrzymanie kompetencji oraz umiejętności pozwalających na niezależne funkcjonowanie w wymiarze indywidualnym i społecznym.

(akta kontroli str. 3-28, 45-112, 223-226, 236-332, 362-426, 437-527, 533-611, 631-718, 1249-1325, 1337-1399, 1439-1502, 1505-1506, 1510-1568, 1821-1909, 1914-1915, 1923-1988, 2020-2086, 2116-2190, 2209-2210, 2211-2280, 2287-2355)

1.1. Fundacja Aktywnej Rehabilitacji, zgodnie z terminami określonymi w umowach do projektów *Aktywizacja zawodowa*¹², *Aktywizacja społeczna dzieci*¹³ i *Aktywizacja społeczna dorosłych*¹⁴ złożyła sprawozdania częściowe, roczne oraz końcowe¹⁵ z realizowanych przez siebie projektów.

⁸ Z wymienionych w poprzednim przypisie projektów nie zakończono jednego o nazwie Kompleksowa aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnością szansą na podjęcie i utrzymanie zatrudnienia.

⁹ Umowa nr ZZB/000404/BF/D z dnia 17 lutego 2017 r., aneks nr 2 z dnia 10 lipca 2018 r. Realizowana w ramach kierunku pomocy -1 - wejście osób niepełnosprawnych na rynek pracy. Umowa miała charakter wieloletni, określono w niej termin realizacji projektu od 01.04.2017 r. do 31.03.2019 r.

¹⁰ Umowa nr ZZB/000394/BF/D z dnia 12 maja 2016 r., aneks nr 2 z dnia 29 maja 2018 r. Realizowana w ramach kierunku pomocy -2 - zwiększenie samodzielności osób niepełnosprawnych. Umowa miała charakter wieloletni, określono w niej termin realizacji projektu od 01.04.2016 r. do 31.03.2018 r.

¹¹ Umowa nr ZZB/000434/BF/D z dnia 13 czerwca 2017 r., aneks nr 4 z dnia 26 czerwca 2018 r. Realizowana w ramach kierunku pomocy -2 - zwiększenie samodzielności osób niepełnosprawnych. Umowa miała charakter wieloletni, określono w niej termin realizacji projektu od 01.04.2017 r. do 31.03.2019 r.

¹² Sprawozdanie za I okres finansowania, odpowiednio: częściowe złożono 9.10.2017 r., roczne 30.01.2018 r., końcowe 30.04.2018 r. (korekta 10.12.2018 r., 19.12.2018 r.); za II okres finansowania, odpowiednio: częściowe złożono 30.10.2018 r., roczne 25.01.2019 r., końcowe 30.04.2019 r.

¹³ Sprawozdanie za I okres finansowania, odpowiednio: częściowe złożono 14.10.2016 r., roczne 30.01.2017 r., końcowe 28.04.2017 r.; za II okres finansowania, odpowiednio: częściowe złożono 28.09.2017 r., roczne 30.01.2018 r., końcowe 30.04.2018 r. (korekta 15.02.2019 r.).

¹⁴ Sprawozdanie za I okres finansowania, odpowiednio: częściowe złożono 9.11.2018 r., roczne 30.01.2018 r., końcowe 30.04.2018 r. (korekta 15.11.2018 r., 10.12.2018 r.); za II okres finansowania, odpowiednio: częściowe złożono 15.10.2018 r., roczne 25.01.2019 r., końcowe 30.04.2019 r.

¹⁵ Terminy składania sprawozdań: częściowe – terminy ustalane indywidualnie dla poszczególnych projektów; roczne - stan na 31.12., składane do 30.01. następnego roku; końcowe - stan na 31.03, składane do 30.04.

W dniu 21 grudnia 2017 r. PFRON uznał za ostatecznie rozliczone dofinansowanie za I okres finansowania projektu *Aktywizacja społeczna dzieci*.

W dniu 12 grudnia 2018 r. PFRON uznał za ostatecznie rozliczone dofinansowanie za I okres finansowania projektu *Aktywizacja społeczna dorosłych*.

(akta kontroli str. 719-1215, 1569-1689, 1721-1757, 2356-2783)

W projekcie *Aktywizacja zawodowa* w I okresie finansowania nie zostały osiągnięte wszystkie zakładane wskaźniki. Dnia 17 grudnia 2018 r. PFRON wezwał Fundację do zwrotu środków w kwocie 392 922,42 zł (wraz z odsetkami od tej kwoty). W wezwaniu wskazano, że zgodnie z zapisem § 6 ust. 1 umowy o realizację zadania, zwiększenie wartości wskaźnika nakładu lub zmniejszenie wartości wskaźnika rezultatu skutkuje koniecznością zwrotu do PFRON części dofinansowania. Kwota dofinansowania możliwa do uznania w rozliczeniu wyliczona została według następującego wzoru: iloczyn planowanej kwoty dofinansowania przypadającej na jednego beneficjenta ostatecznego projektu, który zostanie zatrudniony w wyniku realizacji projektu oraz faktycznie osiągniętej liczby zatrudnionych beneficjentów ostatecznych ($23\ 667,41\ \text{zł} * 236 = 5\ 585\ 508,76\ \text{zł}$). Fundacja powinna więc zwrócić kwotę 1 041 365,47 zł tj. różnicę pomiędzy kwotą otrzymanego dofinansowania od PFRON (6 626 874,23 zł) a kwotą możliwą do uznania w rozliczeniu, wyliczoną zgodnie z zapisem § 6 ust. 1 umowy (5 585 508,76 zł). Tymczasem FAR z własnej inicjatywy zwróciła w dniu 13 kwietnia 2018 r. do PFRON środki w wysokości 648 443,05 zł, na którą to kwotę składał się zwrot niewykorzystanego dofinansowania w kwocie 621 137,05 zł oraz mylnie dokonana nadpłata w wysokości 27 306,00 zł.

Dnia 19 grudnia 2018 r. Fundacja wystąpiła do PFRON o rozłożenie kwoty zwrotu środków na równe miesięczne raty na okres 5 lat. Jednocześnie FAR poprosiła o zaliczenie do wskaźnika rezultatu zatrudnienia w projekcie jednego dodatkowego beneficjenta ostatecznego, celem obniżenia wysokości zwrotu.

W dniu 27 grudnia 2018 r. PFRON wyraził zgodę na zaliczenie do wskaźnika rezultatu zatrudnienia w projekcie jednego dodatkowego beneficjenta ostatecznego, a tym samym obniżenie wysokości zwrotu środków do kwoty 367 305,01 zł. Ponadto PFRON ustalił dla Fundacji opłatę w wysokości 8%, naliczaną na podstawie art. 49f ust. 1 pkt 2 oraz ust. 3f ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych¹⁶, która związana była z rozłożeniem na raty ww. kwoty zwrotu. Jednocześnie postanowił zawrzeć z Fundacją ugodę.

W dniu 27 grudnia 2018 r. została zawarta ugoda pomiędzy PFRON a Fundacją dotycząca spłaty kwoty 367 305,01 zł w 60 miesięcznych ratach w wysokości 6 121,75 zł, począwszy od stycznia 2019 r. Spłata zobowiązania powiększona została o ww. opłatę w wysokości 8% w łącznej kwocie 75 471,64 zł.

W dniu 17 lipca 2019 r. Fundacja zwróciła się do PFRON o umorzenie pozostałej do spłacenia kwoty zwrotu (w łącznej wysokości 410 198,88 zł). Pismem z dnia 5 sierpnia 2019 r., PFRON poinformował o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie umorzenia powstałej do spłaty należności oraz wezwał do przedłożenia informacji o sytuacji finansowej FAR wraz z potwierdzającą ją dokumentacją. W dniu 21 sierpnia 2019 r. przedłożone zostały dokumenty potwierdzające sytuację finansową Fundacji. Do dnia zakończenia kontroli postępowanie pozostawało w toku.

(akta kontroli str. 1690-1720, 2930-2953)

Zgodnie z § 6 pkt 6 umów o realizację ww. projektów, decyzja dotycząca rozliczenia dofinansowania musi być podjęta przez PFRON nie później niż w terminie 30 dni od daty doręczenia przez Zleceniobiorcę kompletnego i prawidłowo sporządzonego sprawozdania.

Sprawozdania końcowe dotyczące II okresu finansowania ww. trzech badanych projektów do dnia zakończenia kontroli nie zostały zatwierdzone przez PFRON.

(akta kontroli str. 2930-2944, 1021-1185, 1738-1749, 2672-2766)

1.1.1. Fundacja zamieszczała na swojej stronie internetowej informacje o realizowanych projektach, w szczególności dotyczące współfinansowania ze środków PFRON, terminu

¹⁶ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1172, ze zm.).

realizacji, warunków rekrutacji, realizowanych form wsparcia. Tym samym spełniony był warunek określony w § 13 ust. 4 w umowach wszystkich trzech kontrolowanych projektów.

Na stronie internetowej FAR upubliczniane jest kalendarium grupowych (wyjazdowych) form wsparcia, w którym znajdują się informacje dotyczące: projektu w ramach którego organizowana jest dana forma wsparcia, nazwy formy wsparcia oraz terminu i miejsca w jakim ta forma wsparcia jest organizowana. Jak wyjaśnił Wiceprezes FAR ze względu na konieczność stosowania przez FAR formalnych procedur związanych z wyborem ośrodków w których organizowane są grupowe formy wsparcia oraz dostosowaniem terminu ich realizacji do przebiegu procesu aktywizacji beneficjentów, harmonogram wyjazdowych form wsparcia jest na bieżąco aktualizowany w trakcie danego okresu realizacji projektów.

Ponadto na stronie internetowej FAR zamieszczane są informacje dotyczące aktualnych wydarzeń w poszczególnych projektach, które w zdecydowanej większości dotyczą organizacji wyjazdowych form wsparcia. W przypadku każdej zrealizowanej już formy wsparcia na stronie znajduje się notatka oraz materiał zdjęciowy.

(akta kontroli str. 227-232, 1228-1243, 1802-1806, 2965-2969)

1.1.2. W I okresie finansowania projektu *Aktywizacja zawodowa* zaplanowano rekrutację 800 beneficjentów ostatecznych, natomiast zrekrutowano 860.

Zakres rzeczowy projektu przewidywał udzielenie wsparcia w 11 formach: zaangażowanie beneficjenta ostatecznego (rekrutacja do projektu) - zaplanowano 800 beneficjentów, osiągnięto 860; diagnoza preferencji i predyspozycji zawodowych (utworzenie Indywidualnych Planów Działania (dalej: IPD)) - zaplanowano 800, osiągnięto 856 beneficjentów; przygotowanie i przeprowadzenie Warsztatów Aktywizacji Zawodowej - zaplanowano 160, osiągnięto 154 beneficjentów; przygotowanie i przeprowadzenie jednodniowych Warsztatów Aktywnego Poszukiwania Pracy w biurach regionalnych FAR - zaplanowano 320, osiągnięto 320 beneficjentów; organizacja praktyk przygotowujących do samodzielnej pracy - zaplanowano 460, osiągnięto 460 beneficjentów; organizacja szkoleń zawodowych i podnoszących kompetencje (działanie powierzone wykonawcom zewnętrznym) - zaplanowano 340, osiągnięto 345 beneficjentów; organizacja i prowadzenie staży - zaplanowano 250, osiągnięto 249 beneficjentów; indywidualne poradnictwo zawodowe - zaplanowano 800, osiągnięto 792 beneficjentów; indywidualne wsparcie coacha lub psychologa dotyczące kompetencji społecznych w trakcie odbywanego stażu - zaplanowano 150, osiągnięto 155 beneficjentów; podjęcie pracy przez beneficjenta i wsparcie w trakcie zatrudnienia - zaplanowano 280, osiągnięto 236 beneficjentów; indywidualne wsparcie coacha lub psychologa dotyczące kompetencji społecznych w miejscu wykonywanej pracy - zaplanowano 280, osiągnięto 181 beneficjentów.

Łącznie w pięciu formach wsparcia nie osiągnięto zaplanowanej liczby uczestników.

Przyczynami nieosiągnięcia zaplanowanej liczby osób były m.in. mniejsza od zakładanej liczba uczestników Warsztatów Aktywizacji Zawodowej bądź staży spowodowana względami osobistymi/zdrowotnymi; mniejsza liczba uczestników wymagających specjalistycznego wsparcia coacha/psychologa; mniejsza liczba uczestników wymagających indywidualnego poradnictwa zawodowego w związku z ich szybkim zatrudnieniem krótko po przystąpieniu do projektu.

Zatrudnienie mniejszej niż planowano liczby beneficjentów wynikało z trudnej grupy docelowej uczestników projektu¹⁷ oraz z położenia nacisku przez FAR na zatrudnianie beneficjentów na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, co stanowiło dodatkowe utrudnienie.

(akta kontroli str. 1676-1684, 5385-5392)

W II okresie finansowania projektu zaplanowano wsparcie w zatrudnieniu 180 beneficjentów ostatecznych, kontynuujących zatrudnienie z I okresu finansowania oraz rekrutację i wsparcie w zatrudnieniu 20 nowych beneficjentów, wprowadzonych w miejsce

¹⁷ Wsparciem objęte były osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz osoby ze stopniem umiarkowanym i z jednoczesną niepełnosprawnością sprzężoną, podczas gdy nie rekrutowano osób z lekkim stopniem niepełnosprawności, pomimo, że zasady konkursu na to pozwalały.

beneficjentów, którzy zrezygnują z udziału w projekcie. Nowo zrekrutowani beneficjenci mieli być objęci pełną ścieżką aktywizacji.

Zakres rzeczowy projektu przewidywał udzielenie wsparcia uczestnikom w dziewięciu następujących formach wsparcia: zaangażowanie beneficjenta ostatecznego (rekrutacja do projektu nowych beneficjentów) - zaplanowano 20 beneficjentów, osiągnięto 14 beneficjentów; diagnoza preferencji i predyspozycji zawodowych (utworzenie IPD dla nowych beneficjentów) - zaplanowano 20, osiągnięto 14 beneficjentów; organizacja praktyk przygotowujących do samodzielnej pracy dla nowych beneficjentów - zaplanowano 10, faktycznie nie przeprowadzono żadnej praktyki; organizacja szkoleń zawodowych i podnoszących kompetencje zarówno dla starych jak i nowych beneficjentów (działanie powierzone wykonawcom zewnętrznym) - zaplanowano 40, osiągnięto 39 beneficjentów; organizacja i prowadzenie staży dla nowych beneficjentów - zaplanowano 6, faktycznie nie przeprowadzono żadnego stażu; indywidualne poradnictwo zawodowe dla nowych beneficjentów - zaplanowano 20, osiągnięto 12 beneficjentów; wsparcie w trakcie zatrudnienia beneficjentów kontynuujących zatrudnienie z I okresu finansowania - zaplanowano 180, osiągnięto 203 beneficjentów; podjęcie pracy przez nowych beneficjentów i wsparcie w trakcie zatrudnienia - zaplanowano 20, osiągnięto 11 beneficjentów; indywidualne wsparcie coacha lub psychologa dotyczące kompetencji społecznych w miejscu wykonywanej pracy zarówno dla starych jak i nowych beneficjentów - zaplanowano 84, osiągnięto 70 beneficjentów.

Przyczynami nieosiągnięcia zaplanowanej liczby osób były m.in.: późno rozpoczęta rekrutacja nowych uczestników, zbyt krótki okres czasu jaki pozostał na przeprowadzenie 3-miesięcznych staży, mniejsza liczba uczestników wymagających specjalistycznego wsparcia coacha/psychologa, brak uczestników wymagających przeprowadzenia praktyk w związku z dużym prawdopodobieństwem szybkiego wprowadzenia na stanowisko pracy.

(akta kontroli str. 1738-1749, 5393)

Badaniem objęto dokumentację 15 uczestników projektu w przedziale wiekowym 21-56 lat, w tym osiem osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz siedem z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Każdy z uczestników posiadał IPD. Żaden z uczestników w momencie rekrutacji nie był zatrudniony. Ponadto byli osobami niepełnosprawnymi oraz posiadali aktualne orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

(akta kontroli str. 3485-3536, 3718-3968)

Siedmiu uczestników w wyniku otrzymanego wsparcia uzyskało zatrudnienie. Z tego sześciu uczestników podpisało umowę o pracę na okres od 3 miesiące do dwóch lat i dziewięciu miesięcy. Jedna osoba podjęła własną działalność gospodarczą.

(akta kontroli str. 5418-5437)

1.1.3. W I okresie finansowania projektu *Aktywizacja społeczna dzieci* zaplanowano udział 700 beneficjentów ostatecznych, natomiast udział wzięło 714 beneficjentów.

W projekcie zaplanowano zrealizowanie sześciu form wsparcia¹⁸, z czego pod względem zaplanowanej liczby uczestników zrealizowano pięć form wsparcia¹⁹.

Nie osiągnięto zaplanowanej liczby uczestników w jednej formie wsparcia tj. Stacjonarne Zajęcia Aktywnej Rehabilitacji²⁰. Nieosiągnięcie zaplanowanej liczby uczestników było spowodowane m.in. brakiem możliwości dojazdu dzieci z obszarów wiejskich do miejsca zajęć, problemami zdrowotnymi i osobistymi dzieci.

(akta kontroli str. 5322-5335, 5351-5352)

¹⁸ Rekrutacja do projektu; indywidualne sesje w miejscu zamieszkania; Stacjonarne Zajęcia Aktywnej Rehabilitacji; Warsztaty Aktywnej Rehabilitacji dla dzieci i rodziców; Obozy Aktywnej Rehabilitacji dla dzieci połączone ze szkoleniem dla rodziców; Obozy Aktywnej Rehabilitacji dla młodzieży połączone ze szkoleniem dla rodziców.

¹⁹ Rekrutacja do projektu; indywidualne sesje w miejscu zamieszkania; Warsztaty Aktywnej Rehabilitacji dla dzieci i rodziców; Obozy Aktywnej Rehabilitacji dla dzieci połączone ze szkoleniem dla rodziców; Obozy Aktywnej Rehabilitacji dla młodzieży połączone ze szkoleniem dla rodziców.

²⁰ Stacjonarne Zajęcia Aktywnej Rehabilitacji – zaplanowano 700 uczestników, osiągnięto 636 osób.

W II okresie finansowania projektu *Aktywizacja społeczna dzieci* zaplanowano udział 700 beneficjentów ostatecznych (z tego 600 beneficjentów kontynuujących udział w projekcie z I okresu finansowania oraz 100 nowo zrekrutowanych beneficjentów w miejsce tych którzy z uwagi na ukończone 16 lat zakończą udziału w projekcie), natomiast udział wzięło 721 beneficjentów.

W projekcie zaplanowano zrealizowanie dziesięciu form wsparcia²¹, z czego pod względem zaplanowanej liczby uczestników zrealizowano siedem form wsparcia²².

Nie osiągnięto zaplanowanej liczby uczestników w trzech formach wsparcia tj. rekrutacja do projektu, Stacjonarne Zajęcia Aktywnej Rehabilitacji, Warsztaty Aktywnej Rehabilitacji²³. Nieosiągnięcie zaplanowanej liczby uczestników było spowodowane m.in. potrzebą objęcia rekrutacją mniejszej liczby dzieci niż początkowo zakładano, brakiem możliwości dojazdu dzieci z obszarów wiejskich do miejsca zajęć, problemami zdrowotnymi i osobistymi dzieci.

(akta kontroli str. 5336-5350, 5353-5354)

Badaniem objęto próbę 11 uczestników projektu w przedziale wiekowym 7-15 lat. Każdy z uczestników posiadał IPD. Ponadto byli osobami niepełnosprawnymi i posiadali aktualne orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

(akta kontroli str. 3387-3467, 6484-6544)

1.1.4. W I okresie finansowania projektu *Aktywizacja społeczna dorosłych* zaplanowano udział 255 beneficjentów ostatecznych, natomiast do projektu przyjęto 272 beneficjentów.

W projekcie zaplanowano zrealizowanie dziewięciu form wsparcia z czego pod względem zaplanowanej liczby uczestników zrealizowano wszystkie formy wsparcia²⁴.

W II okresie finansowania zaplanowano udział 255 beneficjentów ostatecznych, natomiast udział wzięło 269 beneficjentów.

W projekcie zaplanowano zrealizowanie tych samych dziewięciu form wsparcia co w I okresie finansowania z czego pod względem zaplanowanej liczby uczestników zrealizowano wszystkie formy wsparcia.

(akta kontroli str. 5356-5384)

Badaniem objęto próbę 15 uczestników projektu w przedziale wiekowym 19-73 lat, w tym 14 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz jedną osobę z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Każdy z uczestników posiadał IPD. Ponadto byli osobami niepełnosprawnymi i posiadali aktualne orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

²¹ Rekrutacja do projektu; opracowanie diagnozy zgodnej z ICF: indywidualne sesje w miejscu zamieszkania; organizacyjne przygotowanie do udziału w zajęciach Aktywnej Rehabilitacji, Stacjonarne Zajęcia Aktywnej Rehabilitacji; kompetencyjne przygotowanie do udziału w Warsztatach Aktywnej Rehabilitacji; Warsztaty Aktywnej Rehabilitacji dla dzieci i rodziców; kompetencyjne przygotowanie do udziału w Obozie Aktywnej Rehabilitacji; Obozy Aktywnej Rehabilitacji dla dzieci połączone ze szkoleniem dla rodziców; Obozy Aktywnej Rehabilitacji dla młodzieży połączone ze szkoleniem dla rodziców.

²² Opracowanie diagnozy zgodnej z ICF: indywidualne sesje w miejscu zamieszkania; organizacyjne przygotowanie do udziału w zajęciach Aktywnej Rehabilitacji, kompetencyjne przygotowanie do udziału w Warsztatach Aktywnej Rehabilitacji; kompetencyjne przygotowanie do udziału w Obozie Aktywnej Rehabilitacji; Obozy Aktywnej Rehabilitacji dla dzieci połączone ze szkoleniem dla rodziców; Obozy Aktywnej Rehabilitacji dla młodzieży połączone ze szkoleniem dla rodziców.

²³ Rekrutacja do projektu – zaplanowano 100 uczestników, osiągnięto 94 osoby; Stacjonarne Zajęcia Aktywnej Rehabilitacji – zaplanowano 700 uczestników, osiągnięto 612 osób; Warsztaty Aktywnej Rehabilitacji dla dzieci i rodziców - zaplanowano 300 uczestników, osiągnięto 299 osób.

²⁴ Rekrutacja do projektu; indywidualne sesje w miejscu zamieszkania prowadzone przez jednego instruktora Aktywnej Rehabilitacji (Etap I – diagnoza i wsparcie wprowadzające); indywidualne sesje w miejscu zamieszkania prowadzone przez dwóch instruktorów Aktywnej Rehabilitacji (Etap I – diagnoza i wsparcie wprowadzające); indywidualne sesje w miejscu zamieszkania prowadzone przez dwóch instruktorów Aktywnej Rehabilitacji dla beneficjentów nie biorących udziału w Warsztatach Aktywnej Rehabilitacji (Etap II – kompleksowe wsparcie podstawowe); indywidualne sesje w miejscu zamieszkania prowadzone przez jednego instruktora Aktywnej Rehabilitacji dla beneficjentów nie biorących udziału w Warsztatach Aktywnej Rehabilitacji (Etap II – kompleksowe wsparcie podstawowe); Warsztaty Aktywnej Rehabilitacji (Etap II – kompleksowe wsparcie podstawowe); indywidualne sesje w miejscu zamieszkania prowadzone przez jednego instruktora Aktywnej Rehabilitacji (Etap II – kompleksowe wsparcie podstawowe); indywidualne sesje w miejscu zamieszkania prowadzone przez jednego instruktora Aktywnej Rehabilitacji (Etap III – implementacja zdobytych umiejętności w środowisku zamieszkania); interwencje dotyczące środowiskowego i społecznego funkcjonowania beneficjenta; interwencje dotyczące zdrowotnych i formalnych aspektów funkcjonowania beneficjenta.

1.1.5. Zgodnie z umowami o zlecenie realizacji zadań trzech kontrolowanych projektów:

- *Aktywizacja zawodowa* w I okresie finansowania Fundacja wydatkowała łącznie 6 743,0 tys. zł, pokrywając z dotacji 6 005,8 tys. zł. Wkład własny wyniósł 737,3 tys. zł, w tym 365,8 tys. zł jako świadczenia wolontariuszy. W dniu 13.04.2018 r. Fundacja dokonała zwrotu w wysokości 648 443,05 zł na rachunek PFRON. W projekcie nie został osiągnięty m. in. zakładany wskaźnik rezultatu. W związku z tym FAR zmuszony był do zwrotu dodatkowej kwoty 367 305,01 zł., której spłata została rozłożona na 60 miesięcznych ratach w wysokości 6 121,75 zł. Spłata zobowiązania powiększona została o opłatę w łącznej kwocie 75 471,64 zł, naliczaną w związku z rozłożeniem na raty ww. kwoty zwrotu. Do dnia zakończenia kontroli FAR zwrócił środki w wysokości 68 482,04 zł oraz odsetki w wysokości 32 381 zł²⁵. W II okresie finansowania Fundacja wydatkowała łącznie 757,1 tys. zł, pokrywając z dotacji 668,9 tys. zł. Wkład własny wyniósł 88,2 tys. zł, w tym 43,2 tys. zł jako świadczenia wolontariuszy. W dniu 15.04.2019 r. Fundacja dokonała zwrotu niewykorzystanego dofinansowania w wysokości 115 470,71 zł na rachunek PFRON;
- *Aktywizacja społeczna dzieci* w I okresie finansowania Fundacja wydatkowała łącznie 4 001,5 tys. zł, pokrywając z dotacji 3 783,7 tys. zł, wkład własny wyniósł 217,8 tys. zł, w tym 92,8 tys. zł jako świadczenia wolontariuszy. Fundacja dokonała zwrotu niewykorzystanego dofinansowania, odpowiednio, w dniu 7.04.2017 r. w wysokości 48 006 zł, w dniu 13.04.2017 r. kwotę 215 046,24 zł. Ponadto w dniu 20.12.2017 r. FAR zwrócił część dofinansowania nieuznanego przez PFRON w kwocie 24 485,39 zł oraz odsetki w wysokości 2 147 zł. W II okresie finansowania Fundacja wydatkowała łącznie 4 348 tys. zł, pokrywając z dotacji 4 109,2 tys. zł, wkład własny wyniósł 238,9 tys. zł, w tym 114,4 tys. zł jako świadczenia wolontariuszy. Fundacja dokonała zwrotu niewykorzystanego dofinansowania, odpowiednio, w dniu 10.04.2018 r. w wysokości 16 676,01 zł, w dniu 13.04.2018 r. kwotę 264 370,46 zł, w dniu 20.04.2018 r. kwotę 6 068,82 zł oraz odsetki w wysokości 5 zł;
- *Aktywizacja społeczna dorosłych* w I okresie finansowania Fundacja wydatkowała łącznie 2 573,9 tys. zł, pokrywając z dotacji 2 403,5 tys. zł, wkład własny wyniósł 170,4 tys. zł, w całości jako świadczenia wolontariuszy. W dniu 13.04.2018 r. Fundacja dokonała zwrotu niewykorzystanego dofinansowania w wysokości 176 707,47 zł, na rachunek PFRON. Ponadto w dniu 6.12.2018 r. FAR zwrócił część dofinansowania nieuznanego przez PFRON w kwocie 3 712,50 zł oraz odsetki w wysokości 295 zł. W II okresie finansowania Fundacja wydatkowała łącznie 2 587,3 tys. zł, pokrywając z dotacji 2 416,9 tys. zł, wkład własny wyniósł 170,4 tys. zł, w całości jako świadczenia wolontariuszy. Fundacja dokonała zwrotu niewykorzystanego dofinansowania w wymaganym terminie, tj. w dniu 15.04.2019 r. w wysokości 158 879,60 zł.

W odniesieniu do każdego z kontrolowanych projektów, Fundacja wnioskowała do PFRON o wyższe kwoty dofinansowania od tych, które ostatecznie otrzymała. W związku z powyższym Fundacja każdorazowo aktualizowała wniosek w zakresie rzeczowym i finansowym.

Fundacja realizację każdego z kontrolowanych projektów rozpoczynała 1 kwietnia natomiast I transze dofinansowania otrzymała: 4 kwietnia 2017 r. w I okresie finansowania oraz 13 lipca 2018 r. w II okresie finansowania (*Aktywizacja zawodowa*), 20 maja 2016 r. w I okresie finansowania oraz 8 czerwca 2017 w II okresie finansowania (*Aktywizacja społeczna dzieci*), 20 czerwca 2017 r. w I okresie finansowania oraz 2 lipca 2018 r w II okresie finansowania (*Aktywizacja społeczna dorosłych*). Wydatki poniesione w okresie od 1 kwietnia do dnia otrzymania I transzy Fundacja pokryła ze środków własnych.

(akta kontroli str. 990-996, 1199-1227, 1690-1713, 1738-1749, 1758-1799, 2641-2645, 2672-2680, 2784-2791, 2930-2944)

²⁵ Szczegółowy opis zamieszczono w punkcie 1.1.

1.2. Fundacja realizowała zadania na podstawie konkursów organizowanych przez PFRON pn.: Gotowi do pracy 1/2016 (KP-1), Konkurs XXIV (KP-2), Kurs na samodzielność 2/2016 (KP-2), dla których jako cel określono: wejście osób niepełnosprawnych na rynek pracy (KP-1); zwiększenie samodzielności osób niepełnosprawnych (KP-2).

W umowie dotyczącej I okresu finansowania wieloletniego projektu *Aktywizacja zawodowa* określono następujące wartości wskaźników: pierwszy wskaźnik nakładu²⁶: 70,40; drugi wskaźnik nakładu²⁷: 23 667,41, wskaźnik produktu²⁸: 117,66, pierwszy wskaźnik rezultatu²⁹: 280, drugi wskaźnik rezultatu³⁰: 280.

Wskaźniki nakładu nie mogły przekroczyć podanych w umowie wartości, natomiast wartość wskaźnika produktu i wskaźników rezultatu wymagała ich osiągnięcia.

Fundacja przekroczyła wartość pierwszego wskaźnika nakładu (osiągnięto 74,42, tj. o 5,7% więcej niż dopuszczalna wartość wskaźnika) i wartości drugiego wskaźnika nakładu (osiągnięto 25 448,04, tj. o 7,5% więcej niż dopuszczalna wartość wskaźnika). FAR nie osiągnął zaplanowanego wskaźnika produktu (93,83, co stanowiło 79,8% wymaganej wartości wskaźnika), pierwszego wskaźnika rezultatu (236, co stanowiło 84,3% wymaganej wartości wskaźnika) i drugiego wskaźnika rezultatu (89, co stanowiło 31,8% wymaganej wartości wskaźnika).

Jak wyjaśniła Prezes FAR przyczyny nieosiągnięcia wskaźników rezultatu związane były głównie ze specyfiką grupy docelowej projektu oraz bardzo wymagającymi wartościami wskaźników przyjętymi przez FAR na podstawie danych z projektów realizowanych w ubiegłych latach. W realizowanym projekcie wsparciem objęte były tylko osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz osoby ze stopniem umiarkowanym i z jednoczesną niepełnosprawnością sprzężoną. W projekcie zdecydowany nacisk położony został także na zatrudnianie beneficjentów na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy. Nieosiągnięcie lub przekroczenie pozostałych wskaźników ewaluacji projektu miało bezpośredni lub pośredni związek z nieosiągnięciem wskaźników rezultatu.

Nieosiągnięcie wskaźnika produktu spowodowane było rekrutacją do projektu większej od planowanej liczby osób oraz skoncentrowaniem się w końcowej fazie projektu na działaniach mających zapewnić wprowadzenie uczestników na rynek pracy. Wiązało to się z przeprowadzeniem mniejszej od zakładanej liczby godzin poradnictwa zawodowego i skutkowało z kolei przekroczeniem pierwszego wskaźnika nakładu. Wyższa od zaplanowanej, wartość drugiego wskaźnika nakładu, była bezpośrednim efektem osiągnięcia mniejszego pierwszego wskaźnika rezultatu - zatrudnienia o 44 beneficjentów mniej niż zakładano.

Rozdz. XI ust. 5 pkt 2 Regulaminu składania, rozpatrywania i realizacji projektów kierunek pomocy 1 – wejście osób niepełnosprawnych na rynek pracy stanowi, że w końcowym sprawozdaniu z realizacji projektu, w ramach faktycznie osiągniętej wartości drugiego wskaźnika rezultatu nie może zostać wykazany beneficjent ostateczny projektu, który na dzień złożenia sprawozdania nie osiągnął wymaganego okresu utrzymania zatrudnienia (6 miesięcy od daty zatrudnienia). Sprawozdanie końcowe zostało przekazane przez FAR do PFRON w dniu 30 kwietnia 2018 r., w terminie wynikającym z umowy.

(akta kontroli str. 1249-1266, 2792-2820, 5385-5392)

W aneksie nr 2 do umowy dotyczącej II okresu finansowania określono następujące wartości wskaźników: pierwszy wskaźnik nakładu: 52,38; drugi wskaźnik nakładu: 39 220,40, wskaźnik produktu: 74,88, pierwszy wskaźnik rezultatu: 20, drugi wskaźnik rezultatu: 180.

Fundacja nie przekroczyła wartości pierwszego wskaźnika nakładu (osiągnięto 50,28) i wartości drugiego wskaźnika nakładu (osiągnięto 20 904,29). Ponadto FAR osiągnął

²⁶ Iloraz kwoty dofinansowania oraz liczby godzin udzielonego wsparcia.

²⁷ Iloraz kwoty dofinansowania oraz liczby beneficjentów ostatecznych projektu, którzy zostaną zatrudnieni w wyniku realizacji projektu.

²⁸ Średnia liczba godzin wsparcia udzielonego jednemu beneficjentowi ostatecznemu projektu.

²⁹ Liczba beneficjentów ostatecznych projektu, którzy zostaną zatrudnieni w wyniku realizacji projektu.

³⁰ Liczba beneficjentów ostatecznych projektu, którzy utrzymali zatrudnienie przez okres co najmniej 6 miesięcy od daty uzyskania zatrudnienia.

zaplanowany drugi wskaźnik rezultatu (193). Jednakże FAR nie osiągnął zaplanowanego wskaźnika produktu (61,31 co stanowiło 81,9% wymaganej wartości wskaźnika) i pierwszego wskaźnika rezultatu (11, co stanowiło 55% wymaganej wartości wskaźnika).

Prezes FAR wyjaśniła, że wartości wskaźników dla II okresu finansowania projektu nie pozwalały na trafną i rzetelną ewaluację efektywności merytorycznej oraz ekonomicznej racjonalności projektu. Były one bowiem rezultatem negocjacji prowadzonych z PFRON. W szczególności dotyczyło to rekrutacji i wsparcia 20 osób w tzw. zastępstwie wyłącznie w sytuacji rezygnacji dotychczasowych beneficjentów ostatecznych z udziału w projekcie. Fundacja zamierzała jedynie zapewnić sobie możliwość bezzwłocznego podjęcia działań w przypadku rezygnacji z udziału w projekcie beneficjentów ostatecznych, którzy uzyskali zatrudnienie w I okresie realizacji, bez konieczności każdorazowego uruchamiania czasochłonnej procedury aktualizacji wniosku. Tymczasem wszystkie formy wsparcia zaplanowane dla nowo rekrutowanych beneficjentów zostały uwzględnione i zapisane w umowie o dofinansowanie w ramach wskaźników ewaluacji projektu. W ten sposób opcjonalne dla wnioskodawcy zatrudnienie 20 nowych beneficjentów, uznane zostało przez PFRON jako pierwszy wskaźnik rezultatu.

Z kolei do wyliczenia wartości wskaźnika produktu zaliczone zostały godziny udzielonego wsparcia w odniesieniu jedynie do nowych 20 beneficjentów, którzy mieli być zrekrutowani w ramach zastępstwa. W ten sposób wskaźnik produktu został sztucznie zawyżony.

(akta kontroli str. 1439-1445, 1738-1749, 2792-2820, 5385-5391, 5393)

W umowie dotyczącej I okresu finansowania wieloletniego projektu *Aktywizacja społeczna dzieci* określono następujące wartości wskaźników: wskaźnik nakładu³¹ 79,12; wskaźnik produktu³² 73,06 oraz wskaźnik rezultatu³³ 700. Następnie aneksem nr 1 z 17 marca 2017 r., zmieniono wartości wskaźnika nakładu na 78,19.

Wskaźnik nakładu nie mógł przekroczyć podanej w umowie wartości, natomiast wartość wskaźnika produktu i wskaźnika rezultatu wymagała ich osiągnięcia.

Fundacja nie przekroczyła wskaźnika nakładu (osiągnięto 70,95). Ponadto Fundacja osiągnęła zaplanowany wskaźnik produktu (74,69) oraz wskaźnik rezultatu (714).

(akta kontroli str. 236-252, 745-759, 5322-5323)

W aneksie nr 2 do umowy dotyczącym II okresu finansowania określono następujące wartości wskaźników: wskaźnik nakładu 66,06, wskaźnik produktu 95,07 oraz wskaźnik rezultatu 700. Następnie aneksem nr 4 z 28 marca 2018 r., zmieniono wartości wskaźnika nakładu na 65,81.

Fundacja nie przekroczyła wskaźnika nakładu (osiągnięto 61,35). Ponadto Fundacja osiągnęła zaplanowany wskaźnik produktu (98,99) oraz wskaźnik rezultatu (721).

(akta kontroli str. 437-443, 1199-1215, 5322-5323)

W umowie dotyczącej I okresu finansowania wieloletniego projektu *Aktywizacja społeczna dorosłych* określono następujące wartości wskaźników: wskaźnik nakładu 62,39; wskaźnik produktu 162,18 oraz wskaźnik rezultatu 255.

Fundacja nie przekroczyła wskaźnika nakładu (osiągnięto 55,71). Ponadto Fundacja osiągnęła zaplanowany wskaźnik rezultatu (256). Jednakże FAR nie osiągnął zaplanowanego wskaźnika produktu (158,66, co stanowiło 97,8% wymaganej wartości wskaźnika).

W aneksie nr 4 do umowy dotyczącym II okresu finansowania określono następujące wartości wskaźników: wskaźnik nakładu 62,29; wskaźnik produktu 162,18 oraz wskaźnik rezultatu 255. Następnie aneksem nr 6 z 26 października 2018 r., zmieniono wartości wskaźnika nakładu na 62,28.

³¹ Iloraz kwoty dofinansowania oraz liczby godzin udzielonego wsparcia.

³² Średnia liczba godzin wsparcia udzielonego jednemu beneficjentowi ostatecznemu projektu.

³³ Liczba beneficjentów ostatecznych projektu, którzy rozwinęli kompetencje lub nabyli umiejętności określone dla nich indywidualnie jako cel działań rehabilitacyjnych w Indywidualnym Planie Działań.

Fundacja nie przekroczyła wskaźnika nakładu (osiągnięto 56,47). Ponadto Fundacja osiągnęła zaplanowany wskaźnik rezultatu (261). Jednakże FAR nie osiągnął zaplanowanego wskaźnika produktu (159,10 co stanowiło 98,1% wymaganej wartości wskaźnika).

Jak wyjaśniła Prezes FAR przyczyną nieosiągnięcia wskaźnika produktu w I i II okresie realizacji było głównie zrekrutowanie do projektu większej niż planowano liczby osób. Skutkowało to zmniejszeniem średniej liczby godzin wsparcia przypadającej na jednego beneficjenta ostatecznego.

(akta kontroli str.1821-1835, 2116-2122, 2211-2213, 2546-2554, 2792-2820, 5356-5360)

1.3. Przy realizacji trzech kontrolowanych projektów dofinansowanych z PFRON Fundacja wykorzystwała zasoby kadrowe własne, wolontariuszy oraz osób z zewnątrz zatrudnianych m.in. na podstawie umów zlecenia.

Z badania akt osobowych/dokumentacji potwierdzającej posiadane kwalifikacje 30 osób zaangażowanych w realizację projektów (10 osób z projektu *Aktywizacja zawodowa*, 14 osób z projektu *Aktywizacja społeczna dzieci*, 6 osób z projektu *Aktywizacja społeczna dorosłych*) wynika, że w odniesieniu do żadnej z dziewięciu osób świadczących pracę w charakterze wolontariuszy Fundacja nie dysponowała dokumentacją potwierdzającą posiadane kwalifikacje i doświadczenie zawodowe. Podobnie brak było takiej dokumentacji w odniesieniu do pięciu osób zatrudnionych na podstawie umów zlecenia. W grupie 16 osób pracowników FAR zatrudnionych na podstawie umów o pracę w teczkach osobowych większości osób znajdowały się dyplomy ukończenia licencjackich bądź magisterskich studiów kierunkowych (m.in.: fizjoterapia, pedagogika, pielęgniarstwo), studiów podyplomowych (m.in. doradztwo zawodowe, coaching), medycznego studium zawodowego (dyplom technika fizjoterapii). Jednakże te czki nie zawierały zaświadczeń o odbyciu aktualnych szkoleń czy certyfikatów poświadczających aktualizację wiedzy pracowników FAR zaangażowanych w projektach, ani potwierdzenia posiadanego doświadczenia zawodowego.

Zapis § 2 ust. 7 umów z PFRON o realizację zadań stanowi, że personel projektu, zatrudniony przez zleceniobiorcę do prowadzenia zajęć w ramach danej formy wsparcia, musi posiadać kwalifikacje zgodne z opisem zamieszczonym we wniosku o zlecenie realizacji zadań (w punkcie wniosku zawierającym szczegółowy opis danej formy wsparcia). Uprawnienia osób do prowadzenia danego rodzaju zajęć muszą być potwierdzone zgodnie z odrębnie obowiązującymi przepisami prawa.

(akta kontroli str. 236-252, 1249-1266, 1821-1837, 2970-2974)

W kwestii braku dokumentów potwierdzających kwalifikacje do pełnienia określonych funkcji w projekcie Prezes Fundacji wyjaśniła, że w teczkach personalnych dokumentacja potwierdzająca kwalifikacje i kompetencje kadry FAR gromadzona była tylko wybiórczo. Prezes FAR poinformowała, że w trakcie trwania kontroli podjęto działania mające za zadanie uzupełnić braki w tej dokumentacji.

W trakcie kontroli Fundacja przedstawiła certyfikaty ukończonych szkoleń z zakresu teoretycznych podstaw i praktycznego zastosowania ICF potwierdzających kwalifikacje specjalistów ds. diagnozy ICF.

(akta kontroli str. 2792-2820, 2922-2929, 2930-2944, 2954-2964)

Na zakończenie realizacji każdego z okresów finansowania poszczególnych kontrolowanych projektów przeprowadzono audyt zewnętrzny ich realizacji. W wyniku audytów³⁴ nie stwierdzono naruszenia postanowień umów o zlecenie realizacji zadań.

NIK zwraca uwagę, że w konkursie nr XXIV (projekt *Aktywizacja społeczna dzieci*) nie określono limitu kosztów za przeprowadzenie audytu zewnętrznego. Natomiast w konkursach Gotowi do pracy 1/2016 (projekt *Aktywizacja zawodowa*) i Kurs na samodzielność 2/2016 (projekt *Aktywizacja społeczna dorosłych*) limit został określony w wysokości 6 tys. zł. Fundacja Aktywnej Rehabilitacji poniosła koszt za przeprowadzenie audytu zewnętrznego z realizacji projektu *Aktywizacja społeczna dzieci* w wysokości

³⁴ Raport z audytu projektu *Aktywizacja społeczna dzieci* z dnia 30 marca 2017 r. (I okres finansowania) i dnia 27 marca 2018 r. (II okres finansowania), Raport z audytu projektu *Aktywizacja zawodowa* z dnia 27 marca 2018 r. (I okres finansowania) i dnia 27 marca 2019 r. (II okres finansowania), Raport z audytu projektu *Aktywizacja społeczna dorosłych* z dnia 27 marca 2018 r. (I okres finansowania) i dnia 27 marca 2019 r. (II okres finansowania).

odpowiednio 5 719,50 zł i 5 365,27 zł, za audyt projektu *Aktywizacja zawodowa* koszt w wysokości odpowiednio 5 998,51 zł i 1 995,93 zł oraz za audyt projektu *Aktywizacja społeczna dorosłych* koszt w wysokości odpowiednio 4 512,51 zł i 4 754,84 zł.

(akta kontroli str. 113-222)

1.3.1. W trakcie zajęć grupowych (Warsztaty Aktywizacji Zawodowej, Warsztaty Aktywnej Rehabilitacji, Obozy Aktywnej Rehabilitacji dla dzieci/młodzieży) realizowanych w trzech kontrolowanych projektach przeprowadzane były ankiety ewaluacyjne w skali od 1 do 6. Ankiety przechowywane są w siedzibie Fundacji w dokumentacji danej formy wsparcia, były one wypełniane anonimowo ze wskazaniem daty wypełnienia oraz nazwy warsztatów/zajęć których dotyczyły. W oparciu o wypełnione ankiety opracowywane było zbiorcze podsumowanie z wyliczeniem łącznej i średniej oceny. W większości przypadków średnia ocen przekraczała 5.

(akta kontroli str. 4330-4397, 4434, 4883, 5020-5066, 3138-3171, 6608-6662)

1.3.2. Z badania próby Indywidualnych Planów Działania 41 uczestników projektów: *Aktywizacja zawodowa* (15 uczestników), *Aktywizacja społeczna dzieci* (11 uczestników) oraz *Aktywizacja społeczna dorosłych* (15 uczestników) wynika, że każdy z uczestników projektów posiadał IPD, zgodnie z Regulaminami składania, rozpatrywania i realizacji projektów dla kierunków 1 oraz 2 (rozdział III). IPD były sporządzane przez trenerów pracy, doradców zawodowych lub instruktorów Aktywnej Rehabilitacji.

IPD sporządzane na potrzeby projektu *Aktywizacja zawodowa* miały charakter zindywidualizowany. Wskazywano w nim kwalifikacje, umiejętności, doświadczenie zawodowe beneficjenta, jego zasoby i deficyty oraz potrzeby i cele do osiągnięcia,

(akta kontroli str. 3485-3536, 3718-3968)

IPD sporządzane na potrzeby projektów *Aktywizacja społeczna dzieci* oraz *Aktywizacja społeczna dorosłych* miały charakter standardowy. Zaznaczano w nim cele projektu i proponowane formy wsparcia w jakich miał uczestniczyć beneficjent.

(akta kontroli str. 3387-3467, 4733-4862, 6484-6544)

W trakcie zajęć grupowych (Obozy Aktywnej Rehabilitacji dla dzieci/młodzieży) realizowanych w projekcie *Aktywizacja społeczna dzieci* efekty pracy z beneficjentem rejestrowane były w Karcie Oceny w następujących obszarach: umiejętności samoobsługowe, kompetencje psychospołeczne, treningi (poruszanie się na wózku inwalidzkim, pływanie). Dodatkowo podczas Obozów Aktywnej Rehabilitacji dla dzieci w Karcie Oceny szkolenia dla rodziców rejestrowano efekty pracy z rodzicami/opiekunami dzieci. Ewaluacja postępów uczestników weekendowych Warsztatów Aktywnej Rehabilitacji dokonywana była zbiorczo w formie opisowej.

(akta kontroli str. 3031-3090)

W trakcie zajęć grupowych (Warsztaty Aktywnej Rehabilitacji) realizowanych w projekcie *Aktywizacja społeczna dorosłych* efekty pracy z beneficjentem rejestrowane były w Karcie Oceny w następujących obszarach: umiejętności samoobsługowe, kompetencje psychospołeczne i aktywność środowiskowa, treningi (technika jazdy na wózku inwalidzkim, trening ogólnousprawniający, pływanie, gry zespołowe).

(akta kontroli str. 4956-5006)

W trakcie zajęć grupowych (Warsztaty Aktywizacji Zawodowej) realizowanych w projekcie *Aktywizacja zawodowa* efekty pracy z beneficjentem rejestrowane były w Karcie Oceny w następujących obszarach: umiejętności samoobsługowe, umiejętności funkcjonalne, kompetencje społeczne i zawodowe.

(akta kontroli str. 4330, 4377-4396, 4473-4493)

FAR w każdym z realizowanych projektów stosował pomiar efektywności prowadzonego wsparcia i procesu aktywizacji beneficjenta ostatecznego z zastosowaniem Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (International Classification of Functioning, Disability and Health, w skrócie ICF). Ocena upośledzeń, ograniczeń oraz barier w poszczególnych sferach funkcjonowania beneficjenta dokonywana była poprzez standaryzowany wywiad, przeprowadzony z zastosowaniem Karty Ewaluacji.

Ponadto w projekcie *Aktywizacja społeczna dzieci* w celu kompleksowej oceny efektów przeprowadzonego wsparcia w ramach całej ścieżki aktywizacji beneficjenta przeprowadzone zostało badanie poziomu uczestnictwa dzieci w rozumieniu biopsychospołecznego modelu funkcjonowania i niepełnosprawności z zastosowaniem kwestionariusza PEM – CY - Pomiar aktywności dzieci i młodzieży w środowisku domowym, szkolnym i społecznym (Participation and Environment Measure – Children and Youth).

W pierwszych projektach, związanych z wykorzystaniem ICF w praktyce, obieg dokumentacji merytorycznej, w tym Kart Ewaluacji, odbywał się w formie papierowej. Karty Ewaluacji dołączane były do teczek osobowych beneficjentów. Praktykę tę stosowano jeszcze w projekcie *Aktywizacja społeczna dzieci*. W później realizowanych projektach, w tym w projektach *Aktywizacja zawodowa* oraz *Aktywizacja społeczna dorosłych*, wprowadzony został elektroniczny obieg dokumentacji.

Karty Ewaluacji każdego z beneficjentów znajdowały się w regionalnych biurach FAR, natomiast dla celów sprawozdawczych – opracowania statystyk, zbiorcze sprawozdania przekazywane były do siedziby FAR w wersji elektronicznej.

(akta kontroli str. 2792-2820, 2854-2917, 2930-2944)

1.3.3. W wyniku badania dokumentacji 15 uczestników projektu *Aktywizacja zawodowa*, którzy uzyskali zatrudnienie stwierdzono, że 12 osób podpisało umowy o pracę na okres od trzech miesięcy do 2 lat i 9 miesięcy³⁵ oraz trzy osoby posiadały umowy na czas nieokreślony.

(akta kontroli str. 5418-5437)

W realizacji projektu *Aktywizacja zawodowa* stwierdzono, że jedna osoba, będąca beneficjentem ostatecznym tego projektu, została w trakcie trwania projektu w nim zatrudniona³⁶. Stwierdzono także, że beneficjentami ostatecznymi projektów były osoby zatrudnione przy tym samym projekcie na podstawie porozumienia o wykonywaniu świadczeń wolontarystycznych. Dotyczyło to 12 następujących wolontariuszy:

- a) czterech³⁷ zatrudnionych w projekcie *Aktywizacja zawodowa*, nr umowy ZZB/000404/BF/D³⁸;
- b) trzech³⁹ w projekcie *Aktywizacja społeczna dzieci*, nr umowy ZZB/000394/BF/D⁴⁰;
- c) pięciu⁴¹ w projekcie *Aktywizacja społeczna dorosłych*, nr umowy ZZB/000434/BF/D⁴².

Było to niezgodne z zapisami rozdz. III ust. 10 Regulaminu składania, rozpatrywania i realizacji projektów kierunku pomocy 1 – wejście osób niepełnosprawnych na rynek pracy oraz rozdz. III ust. 8 Regulaminu składania, rozpatrywania i realizacji projektów kierunku pomocy 2 - zwiększenie samodzielności osób niepełnosprawnych. Zapis ten stanowi, że beneficjentem ostatecznym projektu nie może być osoba zatrudniona w projekcie. Dopuszczenie takiej sytuacji może mieć miejsce jedynie w uzasadnionych przypadkach –

³⁵ Siedmiu uczestników podpisało umowy o pracę na okres trzech miesięcy, dwóch uczestników na okres 5 miesięcy, dwóch uczestników zawarło umowy na okres 1 roku, jeden uczestnik na okres 2 lat i 9 miesięcy.

³⁶ Dotyczyło to jednej osoby zatrudnionej jako personel dedykowany do projektu um. nr ZZB/000404/BF/D. Pracownik ten był zatrudniony w Fundacji na podstawie umów o pracę: z dnia 14.05.2018 r. w okresie od 14.05.2018 r. do 13.08.2018 r. oraz z dnia 14.08.2018 r. w okresie od 14.08.2018 r. do 31.03.2019 r.

³⁷ Spośród 116 (za I okres) i 24 (za II okres) wolontariuszy – dane wg sprawozdania końcowego.

³⁸ Dotyczyło to czterech wolontariuszy z którymi zawarto porozumienia wolontariackie: z dnia 02.10.2017 r. na okres od 02.10.2017 r. do 31.10.2017 r.; z dnia 13.08.2017 r. na okres od 13.08.2017 r. do 24.08.2017 r., z dnia 01.09.2017 r. na okres od 01.09.2017 r. do 12.09.2017 r., z dnia 24.07.2017 r. na okres od 25.07.2017 r. do 05.08.2017 r.

³⁹ Spośród 255 (za I okres) i 442 (za II okres) wolontariuszy – dane wg sprawozdania końcowego.

⁴⁰ Dotyczyło to trzech wolontariuszy z którymi zawarto porozumienia wolontariackie: z dnia 21.10.2016 r. na okres od 21.10.2016 r. do 31.03.2017 r.; z dnia 14.10.2017 r. na okres od 14.10.2017 r. do 31.03.2018 r., z dnia 13.05.2017 r. na okres od 13.05.2017 r. do 31.03.2018 r.

⁴¹ Spośród 85 (za I okres) i 81 (za II okres) wolontariuszy – dane wg sprawozdania końcowego.

⁴² Dotyczyło to pięciu wolontariuszy z którymi zawarto porozumienia wolontariackie: z dnia 13.11.2017 r. na okres od 13.11.2017 r. do 25.11.2017 r.; z dnia 21.09.2018 r. na okres od 24.09.2018 r. do 06.10.2018 r.; z dnia 28.08.2018 r. na okres od 28.08.2018 r. do 09.09.2018 r., z dnia 10.09.2018 r. na okres od 10.09.2018 r. do 22.09.2018 r., z dnia 24.05.2018 r. na okres od 25.05.2018 r. do 05.06.2018 r.

każdorazowo wymagane jest uzyskanie akceptacji PFRON. Fundacja nie przedstawiła kontrolerom NIK takiej akceptacji.

Wiceprezes Fundacji wyjaśnił, że ww. osoby pełniły zadania personelu merytorycznego projektu w drugim okresie realizacji projektu, a beneficjentami przedmiotowych projektów były w pierwszym okresie finansowania lub też pełniły obowiązki kadry w okresie realizacji projektu, ale po zakończeniu w nim udziału. NIK nie zgadza się z wyjaśnieniami FAR, ponieważ zakaz łączenia ról beneficjenta ostatecznego projektu oraz personelu projektu dotyczy całego wieloletniego projektu a nie poszczególnych okresów finansowania.

(akta kontroli str. 2922-2929, 3822-3850, 3387-3484, 3851-4043, 4701-4778)

W wyniku badania list obecności 41 uczestników kontrolowanych projektów (po 15 uczestników z projektów *Aktywizacja zawodowa* oraz *Aktywizacja społeczna dorosłych*, 11 uczestników z projektu *Aktywizacja społeczna dzieci*) stwierdzono, że uczestnicy każdorazowo poświadczali korzystanie z form wsparcia w ramach trzech kontrolowanych projektów, zgodnie z § 7 ust. 5 umów z PFRON o zlecenie realizacji zadań.

(akta kontroli str. 2975-3000, 3001-3192, 4298-4329, 4330-4357, 4883-5182)

W projekcie *Aktywizacja zawodowa* spośród łącznej liczby 874 zrekrutowanych beneficjentów ostatecznych zakwalifikowano do udziału dwie osoby (kobiety), które w momencie przystąpienia do projektu osiągnęły już wiek emerytalny. Pierwsza z tych osób w dniu przystąpienia do projektu, tj. 20 lipca 2017 r. miała ukończone 62 lata i 4 mies., natomiast druga osoba w dniu przystąpienia do projektu, tj. w dniu 3 lipca 2017 r. miała ukończone 60 lat i 9 mies. Pierwsza z tych osób nie uzyskała zatrudnienia, natomiast druga została zatrudniona w związku z udziałem z projekcie⁴³.

Powyższe stanowiło naruszenie załącznika nr 1 do umowy ZZB/000404/BF/D mówiącego, iż beneficjentami ostatecznymi projektu mogą być osoby od 16 lat do osiągnięcia wieku emerytalnego (wniosek o zlecenie realizacji zadań, część B, pkt 3, ppkt 1). Wiek emerytalny został ustalony na 60 lat dla kobiet i 65 dla mężczyzn (wniosek o zlecenie realizacji zadań; Część B, pkt 3, ppkt 4)⁴⁴.

W wyjaśnieniach dla kontroli NIK podano, że podstawą do rekrutacji obu beneficjentek był fakt, iż formalnie nie posiadały one statusu emerytalnego pomimo osiągnięcia uprawniającego do tego wieku, a ponadto na podstawie informacji uzyskanych w wywiadzie i wstępnej diagnozie wykazywały one duży poziom motywacji do udziału w projekcie i świadomość osobistego potencjału aktywizacyjnego. Zastosowana została zatem interpretacja odnosząca się do regulacji prawnych mówiących o podniesieniu wieku emerytalnego, która wzmocniała przesłanki wynikające z potencjału aktywizacyjnego beneficjentek oraz faktu, iż formalnie nie uzyskały statusu emerytalnego. NIK nie podziela tych wyjaśnień, z uwagi na to, że w załączniku do umowy pojęcie wieku emerytalnego zostało jednoznacznie zdefiniowane. Ponadto było to niezgodne z zapisami rozdz. III ust. 4 Regulaminu składania, rozpatrywania i realizacji projektów kierunku pomocy 1 – wejście osób niepełnosprawnych na rynek pracy. Zapis ten stanowi, że beneficjentami ostatecznymi projektu mogą być wyłącznie osoby w wieku aktywności zawodowej (tj. osoby, które nie osiągnęły wieku emerytalnego).

(akta kontroli str. 2918-2921, 3616-3679, 3680-3717)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W projekcie *Aktywizacja zawodowa* jeden beneficjent ostateczny został w nim zatrudniony, co było niezgodne z zapisami rozdz. III ust. 10 Regulaminu składania, rozpatrywania i realizacji projektów dla pierwszego kierunku pomocy. Nieprawidłowość skutkowałą ujęciem w sprawozdaniach końcowych z realizacji projektu kosztów niekwalifikowalnych.

⁴³ Umowa o pracę na czas określony od 1.08.2017 do 31.01.2019 w wymiarze ½ etatu.

⁴⁴ Dodatkowy zapis o wieku uczestników projektu znajdował się także w Regulaminie rekrutacji uczestników/czek i uczestnictw w projekcie pn. „Aktywizacja zawodowa” § 3 pkt 1 ppkt a „Uczestnikami/czkami projektu są (kryteria formalne): osoby w wieku 16 lat i więcej do osiągnięcia wieku emerytalnego 60 lat kobiety i 65 lat mężczyźni - wiek określany na podstawie numeru PESEL i ustalany w dniu rozpoczęcia udziału w projekcie.”

2. We wszystkich trzech skontrolowanych projektach łącznie 12 beneficjentów ostatecznie świadczyło w nich prace jako wolontariusze, co naruszało przepis rozdz. III ust. 10 ww. Regulaminu dla pierwszego kierunku pomocy i rozdz. III ust. 8 analogicznego Regulaminu dla drugiego kierunku pomocy. Nieprawidłowość skutkowała ujęciem w sprawozdaniach końcowych z realizacji trzech projektów kosztów niekwalifikowalnych.
3. Do udziału w projekcie *Aktywizacja zawodowa* zakwalifikowane zostały dwie osoby, które w momencie przystąpienia do projektu osiągnęły już wiek emerytalny, co było niezgodne z zapisami rozdz. III ust. 4 ww. Regulaminu dla pierwszego kierunku pomocy. Nieprawidłowość skutkowała ujęciem w sprawozdaniu końcowym z realizacji projektu kosztów niekwalifikowalnych.
4. Brak było dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje personelu zatrudnionego do realizacji badanych projektów - dokumentacja była gromadzona tylko wybiórczo. Było to niezgodne z zapisami § 2 ust. 7 umów o zlecenie realizacji zadań.

OCENA CZĄSTKOWA

Fundacja realizując zadania dofinansowane ze środków PFRON w dwóch projektach nie osiągnęła wszystkich założonych wskaźników ewaluacji. W przypadku dwóch projektów nie zrealizowano wszystkich założonych form wsparcia w zakresie zaplanowanej liczby uczestników. Realizacja merytoryczna poszczególnych działań została wiarygodnie udokumentowana. W badanym obszarze stwierdzono nieprawidłowości wymienione powyżej.

OBSZAR

2. Przestrzeganie zasad wykorzystania środków

Opis stanu faktycznego

2.1. Koszty bezpośrednie realizacji trzech kontrolowanych projektów ewidencjonowane były na wyodrębnionych kontach księgowych.

(akta kontroli str. 29-42, 45, 5759-5873, 5892-5905, 5986-6086, 6183-6290, 6315-6358, 6374-6418)

Kontrolą objęto 90 dokumentów księgowych wybranych losowo⁴⁵ (w tym łącznie 41 umów z osobami fizycznymi) stanowiących podstawę dokonania wydatków w ramach projektów na kwotę ogółem 938,7 tys. zł. Badanie wykazało, że:

- każdorazowo rozliczane wydatki poniesiono w okresie realizacji projektu;
- wszystkie rozliczone wydatki przewidziane były w budżecie projektu;
- dowody księgowe zawierały dane określone w art. 21 ust. 1 ustawy o rachunkowości⁴⁶;
- 90 dowodów księgowych było opatrzonych pieczęcią Fundacji;
- 86 dowodów zawierało informację z jakich środków wydatkowana kwota została pokryta i w ramach jakiej umowy. Informacja ta była podpisana przez osobę odpowiedzialną za sprawy dotyczące rozliczeń finansowych Fundacji;
- każda kategoria kosztów posiadała w planie kont wyodrębnione konto analityczne;
- objęte kontrolą rozliczenia kosztów nie wykazały wydatków niekwalifikowanych.

W przypadku czterech dokumentów księgowych na kwotę 1 190 zł⁴⁷ nie zamieszczono klauzuli „płatne ze środków PFRON w wysokości... – dot. umowy nr ..., projektu pn.”,

⁴⁵ Zbadano 90 dokumentów księgowych, w tym 30 z projektu *Kompleksowa aktywizacja społeczna dzieci w wieku 4-16 lat poruszających się na wózku inwalidzkim II* (ZZB/000394/BF/D), 29 z projektu *Aktywizacja zawodowa* (ZZB/000404/BF/D) i 31 z projektu *Aktywizacja społeczna dorosłych* (ZZB/000434/BF/D).

⁴⁶ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 351).

⁴⁷ Faktura nr 01/06/16 z dnia 22 czerwca 2016 r., umowa zlecenia nr 94/2017 z dnia 24 lutego 2017 r. wraz z rachunkiem z dn. 3 marca 2017 r., umowa zlecenia nr 2315/2016 z dnia 16 grudnia 2016 r. wraz z rachunkiem z dn. 27 grudnia 2016 r., umowa zlecenia nr 460/2019 z dnia 8 marca 2019 r. wraz z rachunkiem z dn. 29 marca 2019 r.

pomimo że zgodnie z umowami dotyczącymi wszystkich trzech kontrolowanych projektów w przypadku kosztów finansowanych w całości lub w części ze środków PFRON dowody księgowe dokumentujące zdarzenia dotyczące realizacji projektu, muszą być opatrzone ww. klauzulą (§ 4 ust. 5 pkt 1 umów).

Wiceprezes Fundacji wyjaśnił, że wskazane dowody księgowe – faktura i umowy zlecenia wpłynęły do biura FAR już po dacie 31 marca, czyli po zakończeniu realizacji działań projektowych i załączone zostały do dokumentacji projektowej bez odpowiednich klauzul. W przypadku każdego z dowodów księgowych dokonano korekty i każdy z dokumentów opatrzony został klauzulą opisaną w umowie o dofinansowanie projektu.

(akta kontroli str. 2918-2921, 3193-3291, 3537-3615, 4568-4666)

W sprawozdaniach końcowych z realizacji trzech kontrolowanych projektów wykazano wynikające z ewidencji księgowej koszty osobowe personelu administracyjnego (wyłącznie w projekcie *Aktywizacja społeczna dzieci*), personelu merytorycznego, koszty związane z udziałem uczestników projektów, koszty funkcjonowania jednostek wskazanych przez wnioskodawcę do realizacji projektu (nie były przewidziane w budżecie projektu *Aktywizacja społeczna dzieci*), nakłady na nabycie środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz wyposażenia (wyłącznie w projekcie *Aktywizacja społeczna dorosłych*), inne koszty związane z realizacją projektu.

(akta kontroli str. 745-989, 1021-1185, 1588-1646, 1738-1749, 2412-2420, 2672-2766)

Ponadto zbadano próbę 14 dowodów księgowych stanowiących wkład własny FAR w kontrolowanych projektach. Analiza dowodów nie wykazała nieprawidłowości.

W związku z realizacją badanych projektów nie były pobierane opłaty od uczestników.

(akta kontroli str. 227-228, 1228-1229, 1802-1803)

2.2. Koszty kwalifikowalne badanych projektów były zgodne z wartościami założonymi we wnioskach o zlecenie realizacji zadań i umowach. Projekty nie były dotowane ze środków PFRON przekazywanych z innych źródeł. Wkład własny został wniesiony w wymaganej wysokości. Poprawnie rozliczono wkład własny w postaci pracy wolontariuszy.

Z badania 64 kart pracy wolontariuszy wynika, że Fundacja każdorazowo podpisywała z wolontariuszem porozumienie o współpracy. Wolontariusze na bieżąco prowadzili karty pracy, które były podpisane przez nich oraz przez osobę upoważnioną do odbioru pracy.

W projekcie *Aktywizacja społeczna dzieci* zatrudniano wolontariuszy ze stawką 12 zł/h, w projekcie *Aktywizacja zawodowa* zatrudniono wolontariuszy ze stawką 15 zł/h, a w projekcie *Aktywizacja społeczna dorosłych* zatrudniono wolontariuszy ze stawką 15 zł/h. Stawki wolontariuszy nie przekraczały maksymalnych stawek określonych w ogłoszeniach o konkursie nr XXIV, Gotowi do pracy 1/2016 oraz Kurs na samodzielność 2/2016⁴⁸.

(akta kontroli str. 5765-5776, 5878-5881, 5918-5936, 5959-5975, 6099-6104, 6129-6142, 6163-6177, 6298-6314, 6365-6373)

Stwierdzono jednakże, że 35 spośród 35 objętych kontrolą kart pracy wolontariuszy w przypadku umowy ZZB/000394/BF/D projektu *Aktywizacja społeczna dzieci* oraz siedem z 11 kart w przypadku umowy ZZB/000404/BF/D projektu *Aktywizacja zawodowa* nie zostało opatrzone klauzulą „wkład własny niefinansowy Zleceniobiorcy wyceniony na kwotę ...zł – dot. umowy nr ..., projektu pn. ...”. Stanowiło to naruszenie § 4 ust. 6 obu umów.

W wyjaśnieniach dla kontroli NIK podano, że we wszystkich wskazanych przypadkach, ze względu na intensyfikację działań związanych z organizacją dużej liczby wyjazdowych form wsparcia, klauzule te nie zostały zamieszczone. Błędy te zostały już skorygowane i na każdym z wymienionych dokumentów dotyczących zaangażowania wolontariuszy do realizacji zadań projektowych stosowne klauzule zostały zamieszczone.

(akta kontroli str. 2922-2929, 3292-3352, 3326-3386, 3387-3484, 3969-3980, 4040-4056, 4057-4062)

Z badanej próby 90 dowodów księgowych wynika, że Fundacja Aktywnej Rehabilitacji rozliczała wyłącznie koszty kwalifikowalne. Ustalono, że Fundacja wniosła do projektów wkład własny w ramach kosztów bezpośrednich. Wkład własny w projektach: *Aktywizacja*

⁴⁸ Stawki maksymalne: Konkurs XXIV – 12 zł/h, Gotowi do pracy 1/2016 – 15 zł/h, Kurs na samodzielność 2/2016 – 15 zł/h.

społeczna dzieci oraz *Aktywizacja zawodowa* stanowiły środki własne Fundacji, środki niepubliczne od Fundacji PZU oraz świadczenia wolontariuszy, natomiast w projekcie *Aktywizacja społeczna dorosłych* wkład własny stanowiły wyłącznie świadczenia wolontariuszy.

(akta kontroli str. 3193-3291, 3537-3615, 4568-4666, 5183-5272)

2.2.1. Koszty kwalifikowalne realizacji projektu *Aktywizacja zawodowa* w I okresie finansowania wyniosły 6 743 tys. zł. Dofinansowanie z PFRON wyniosło 6 005,7 tys. zł i stanowiło 89,1% kosztów kwalifikowalnych, wkład własny – 737,3 tys. zł (10,9%), co było zgodne z minimalną wartością wkładu własnego określoną w ogłoszeniu konkursu Gotowi do pracy 1/2016. W II okresie finansowania Fundacja wydatkowała łącznie 757,1 tys. zł kosztów kwalifikowalnych, pokrywając z dotacji PFRON 668,9 tys. zł, co stanowiło 88,4% kosztów kwalifikowalnych. Wkład własny wyniósł 88,2 tys. zł (11,6%), zgodnie z minimalną wartością wkładu własnego określoną w ogłoszeniu.

Koszty kwalifikowalne przedstawione w budżecie projektu nie przekroczyły limitów określonych przez PFRON w ww. ogłoszeniu o konkursie.

(akta kontroli str. 1588-1596, 1667-1684, 1738-1749)

2.2.2. Koszty kwalifikowalne realizacji projektu *Aktywizacja społeczna dzieci* w I okresie finansowania wyniosły 4 001,5 tys. zł. Dofinansowanie z PFRON wyniosło 3 783,7 tys. zł i stanowiło 94,6% kosztów kwalifikowalnych. Wkład własny – 217,8 tys. zł (5,4%). Fundacja wniosła wkład własny w wysokości 5,4% kosztów kwalifikowalnych, co było zgodne z minimalną wartością wkładu własnego określoną w ogłoszeniu konkursu nr XXIV. W II okresie finansowania Fundacja wydatkowała łącznie 4 348 tys. zł kosztów kwalifikowalnych, pokrywając z dotacji PFRON 4 109,2 tys. zł, co stanowiło 94,5% kosztów kwalifikowalnych. Wkład własny wyniósł 238,9 tys. zł (5,5%) zgodnie z minimalną wartością wkładu własnego określoną w ogłoszeniu.

Koszty kwalifikowalne przedstawione w budżecie projektu nie przekroczyły limitów określonych przez PFRON w ww. ogłoszeniu o konkursie.

(akta kontroli str. 745-759, 1021-1033, 1199-1215)

2.2.3. Koszty kwalifikowalne realizacji projektu *Aktywizacja społeczna dorosłych* w I okresie finansowania wyniosły 2 573,9 tys. zł. Dofinansowanie z PFRON wyniosło 2 403,5 tys. zł i stanowiło 93,4% kosztów kwalifikowalnych, wkład własny – 170,4 tys. zł (6,6%), co było zgodne z minimalną wartością wkładu własnego określoną w ogłoszeniu konkursu Kurs na samodzielność 2/2016. W II okresie finansowania Fundacja wydatkowała łącznie 2 587,3 tys. zł kosztów kwalifikowalnych, pokrywając z dotacji PFRON 2 416,9 tys. zł, co stanowiło 93,4% kosztów kwalifikowalnych. Wkład własny wyniósł 170,4 tys. zł (6,6%) zgodnie z minimalną wartością wkładu własnego określoną w ogłoszeniu.

Koszty kwalifikowalne przedstawione w budżecie projektu nie przekroczyły limitów określonych przez PFRON w ww. ogłoszeniu o konkursie.

(akta kontroli str. 2412-2420, 2449-2460, 2546-2554, 2672-2680)

2.3. Nie zostały przekroczone limity kosztów pośrednich określone w wytycznych w zakresie kwalifikowalności kosztów:

- w projekcie *Aktywizacja zawodowa* w I okresie finansowania koszty pośrednie rozliczane ryczałtem nie przekroczyły 11% kosztów bezpośrednich (wyniosły 625,6 tys. zł tj. 9,4%). W II okresie finansowania koszty pośrednie nie przekroczyły 18% kosztów bezpośrednich (wyniosły 107,2 tys. zł tj. 14,3%),
- w projekcie *Aktywizacja społeczna dzieci* w I okresie finansowania koszty pośrednie rozliczane ryczałtem nie przekroczyły 5% kosztów bezpośrednich (wyniosły 190,5 tys. zł tj. 4,7%). W II okresie finansowania koszty pośrednie nie przekroczyły 5% kosztów bezpośrednich (wyniosły 206,7 tys. zł tj. 4,7%),
- w projekcie *Aktywizacja społeczna dorosłych* w I okresie finansowania koszty pośrednie rozliczane ryczałtem nie przekroczyły 12% kosztów bezpośrednich (wyniosły 275,8 tys. zł tj. 11,2%). W II okresie finansowania koszty pośrednie nie przekroczyły 12% kosztów bezpośrednich (wyniosły 277,2 tys. zł tj. 11,3%).

Fundacja nie ewidencjonowała na wyodrębnionych kontach analitycznych kosztów pośrednich rozliczanych ryczałtem na potrzeby poszczególnych projektów finansowanych z PFRON. W ewidencji księgowej FAR funkcjonowało jedno konto 500-0004-044 *Koszty – ryczałt*, do obsługi wszystkich projektów. Jak wyjaśniła Prezes Fundacji wszystkie wydatki zaliczane do kosztów pośrednich księgowane są na jednym koncie księgowym a następnie dzielone są proporcjonalnie do łącznej kwoty kosztów kwalifikowalnych każdego z projektów i rejestrowane w sprawozdaniach z poszczególnych projektów. Przyjęte rozwiązanie wynika z faktu, iż katalog kosztów pośrednich dla każdego z projektów jest taki sam, a ponadto zasoby techniczne, lokalowe i rzeczowe jakimi dysponuje FAR, z zachowaniem rozłączności czasowej i zadaniowej oraz precyzyjnym ich dysponowaniem na potrzeby realizacji określonych zadań w poszczególnych projektach, wykorzystywane są w każdym z projektów.

NIK zwraca uwagę, że zgodnie z art. 16 ust. 5 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3⁴⁹, są zobowiązane do wyodrębnienia w ewidencji księgowej środków otrzymanych na realizację umowy dotyczącej zlecenia realizacji zadania publicznego przez organy administracji publicznej w trybie otwartego konkursu ofert. Ponadto, umowy z PFRON w § 4 ust. 1 stanowią, że zleceniobiorca zobowiązany jest do prowadzenia wyodrębnionej dokumentacji finansowo-księgowej i ewidencji księgowej w zakresie zdarzeń dotyczących realizacji projektu, zgodnie z zasadami wynikającymi z ustawy o rachunkowości w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych. Z obowiązków tych nie zwalnia dopuszczona przez PFRON możliwość ryczałtowego rozliczania kosztów pośrednich. Brak wyodrębnienia kosztów pośrednich stanowił naruszenie § 4 ust. 1 umowy z PFRON.

W okresie projektowym od 1 kwietnia 2017 r. do 31 marca 2018 r. FAR realizował trzy projekty dofinansowane z PFRON co do których rozliczano ryczałtowo koszty pośrednie. Były to projekty: *Aktywizacja zawodowa*, *Aktywizacja społeczna dorosłych*, *Aktywizacja społeczna dzieci*. Łącznie z wszystkich trzech projektów rozliczono w tym okresie 1 108 163,18 zł⁵⁰ kosztów pośrednich. Z kolei na koncie 500-0004-044 *Koszty – ryczałt* w tym okresie zaewidencjonowano koszty pośrednie w kwocie 897 219,66 zł.

W okresie projektowym od 1 kwietnia 2018 r. do 31 marca 2019 r. FAR realizował cztery projekty dofinansowane z PFRON co do których rozliczano ryczałtowo koszty pośrednie. Były to projekty: *Aktywizacja zawodowa*, *Aktywizacja społeczna dorosłych*, *Kompleksowa aktywizacja społeczna dzieci w wieku 4-16 lat poruszających się na wózku inwalidzkim III*, *Kompleksowa aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnością szansą na podjęcie i utrzymanie zatrudnienia*. Łącznie z wszystkich czterech projektów rozliczono w tym okresie 1 317 409,77 zł⁵¹ kosztów pośrednich. Z kolei na koncie 500-0004-044 *Koszty – ryczałt* w tym okresie zaewidencjonowano koszty pośrednie w kwocie 1 039 177,94 zł.

Jak wyjaśnił Wiceprezes FAR różnica pomiędzy kosztami pośrednimi rozliczonymi w projektach a kosztami pośrednimi zaewidencjonowanymi na koncie 500-0004-044, wynika z faktu, iż część faktycznie poniesionych kosztów rozliczanych jest już po rzeczywistym zakończeniu realizacji projektu. Wiceprezes FAR wskazał, że w rozdziale I ust. 7 wytycznych w zakresie kwalifikowalności kosztów przytoczona jest zasada memorialowa, wskazująca, że przychody i koszty uważa się za osiągnięte lub poniesione w momencie ich wystąpienia, niezależnie od terminu ich zapłaty. NIK nie podziela tych wyjaśnień z uwagi na to, że zgodnie z rozdziałem I ust. 5 pkt 9 wytycznych, kosztów kwalifikowalnych nie

⁴⁹ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 688, ze zm.).

⁵⁰ Na kwotę tę składały się wykazane w zestawieniu kosztów realizacji projektu sporządzanym w sytuacji gdy koszty pośrednie rozliczane są ryczałtem (załącznik 1B do sprawozdania końcowego) kwoty, odpowiednio: w projekcie *Aktywizacja zawodowa* - 625 653,37 zł, w projekcie *Aktywizacja społeczna dorosłych* - 275 777,90 zł, w projekcie *Aktywizacja społeczna dzieci* - 206 731,91 zł.

⁵¹ Na kwotę tę składały się wykazane w zestawieniu kosztów realizacji projektu sporządzanym w sytuacji gdy koszty pośrednie rozliczane są ryczałtem (załącznik 1B do sprawozdania końcowego) kwoty, odpowiednio: w projekcie *Aktywizacja zawodowa* - 107 228,49 zł, w projekcie *Aktywizacja społeczna dorosłych* - 277 207,25 zł, w projekcie *Kompleksowa aktywizacja społeczna dzieci w wieku 4-16 lat poruszających się na wózku inwalidzkim III* - 450 354,37 zł, w projekcie *Kompleksowa aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnością szansą na podjęcie i utrzymanie zatrudnienia* - 482 619,66 zł.

stanowią koszty poniesione po dacie zakończenia realizacji projektu, z zastrzeżeniem ust. 7.

(akta kontroli str. 2792-2820, 2930-2944, 5656-5757)

Na koncie 500-0004-044 ewidencjonowane były m. in. zwroty za badania lekarskie, badania BHP, koszty zakupów okularów dla pracowników FAR, koszty utrzymania samochodów – busów. Było to niezgodne z zapisem rozdziału IV ust. 6 pkt 3 wytycznych w zakresie kwalifikowalności kosztów mówiącym, że w przypadku wyboru przez zleceniobiorcę ryczałtowego sposobu rozliczania kosztów pośrednich nie jest dopuszczalne finansowanie w ramach ryczałtu kosztów niekwalifikowalnych. Z kolei w rozdziale I ust. 5 wytycznych wskazano, że kosztów kwalifikowalnych nie stanowią w szczególności m. in. „koszty nie związane z realizacją projektu, jak również, w przypadku kosztów osobowych, dofinansowanie do zakupu okularów.

W poszczególnych kontrolowanych latach w kosztach pośrednich zidentyfikowano koszty niekwalifikowalne odpowiednio: w 2017 r. w kwocie 5 051,72 zł (0,7% ogółu kosztów pośrednich), w 2018 r. w kwocie 9 421,31 zł (1% ogółu kosztów pośrednich), w okresie od stycznia do sierpnia 2019 r. w kwocie 4 272,61 zł (1,9% ogółu kosztów pośrednich).

W okresie projektowym od 1 kwietnia 2017 r. do 31 marca 2018 r. koszty pośrednie niekwalifikowalne wyniosły 4 505,72 zł. W okresie projektowym od 1 kwietnia 2018 r. do 31 marca 2019 r. koszty pośrednie niekwalifikowalne wyniosły 9 471,31 zł.

W wyjaśnieniach Wiceprezes FAR podał, że w ramach konta 500-0004-044 poza kosztami pośrednimi projektów, ewidencjonowane były również błędnie inne koszty takie jak wyżej wymienione, wykraczające poza ramy określone przez projekty finansowane ze środków PFRON. Wiceprezes FAR zaznaczył, iż kwoty odnoszące się do błędnie zaksięgowanych kosztów były niewielkie. Jednocześnie zadeklarował, iż utworzone zostanie konto *Koszty administracji – pozaryczałtowe*. NIK zwraca jednak uwagę, że nawet niewielkie koszty niekwalifikowalne, nie mogą być uwzględnione w kosztach projektu.

(akta kontroli str. 2930-2944, 6419-6483)

W katalogu kosztów rozliczanych jako koszty bezpośrednie nie znalazły się koszty pośrednie.

Fundacja podczas realizacji trzech kontrolowanych projektów nie korzystała z możliwości jaką dawał § 13 ust. 1 umów o zlecenie realizacji zadania i nie dokonywała przesunięć zaoszczędzonych kwot na inną pozycję kosztu. Fundacja, pomimo możliwości statutowych, nie prowadziła odpłatnej działalności statutowej, jak również nie prowadziła działalności gospodarczej.

Analiza dokumentacji 30 pracowników Fundacji Aktywnej Rehabilitacji wykazała, że Fundacja nie zawierała ze swoimi pracownikami umów cywilnoprawnych w celu zaangażowania ich w realizację kontrolowanych projektów.

(akta kontroli str. 2970-2974)

2.4. Fundacja powierzała wykonawcom zewnętrznym realizację szkoleń przy realizacji projektu *Aktywizacja zawodowa*. Szkolenia były realizowane przez 90 różnych wykonawców. W trakcie realizacji projektu *Aktywizacja społeczna dzieci* oraz projektu *Kompleksowa aktywizacja społeczna osób poruszających się na wózku inwalidzkim* nie powierzano realizacji zadań wykonawcom zewnętrznym.

Badaniem objęto próbę 10 postępowań o realizację zadania przez wykonawcę zewnętrznego. W wyniku badania próby stwierdzono, że wykonawcom zewnętrznym zlecono realizację szkoleń m.in. tworzenie stron internetowych, rejestrator medyczny, podstawy księgowości, obsługa trudnego klienta, opiekunka dziecięca, ABC obsługi komputera, kurs prawa jazdy kategorii B. Każdorazowo wybór wykonawcy został dokonany z zachowaniem zasady bezstronności, konkurencyjności i obiektywizmu. FAR każdorazowo wysłała zapytania ofertowe do co najmniej trzech potencjalnych wykonawców, publikowała m.in. na swojej stronie internetowej zapytanie ofertowe, zawierające wszystkie elementy wymienione w rozdziale VIII ust. 7 wytycznych w zakresie kwalifikowalności kosztów. Fundacja dokonała wyboru najkorzystniejszych ofert i sporządziła protokół prawidłowości wyboru wykonawcy.

Protokoły zawierały informacje, o których mowa w rozdz. VIII ust. 11 pkt 1-6 ww. wytycznych oraz załączniki, o których mowa w rozdz. VIII ust. 12 ww. wytycznych. Po zakończeniu postępowań Fundacja zgodnie z rozdz. VIII ust. 13 wytycznych informowała każdego wykonawcę, który złożył ofertę o wyniku postępowania.

(akta kontroli str. 4081-4297, 5394-5417)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Cztery dowody księgowe dokumentujące dofinansowanie otrzymane z PFRON nie zawierały klauzuli „płatne ze środków PFRON w wysokości... – dot. umowy nr ..., projektu pn. ...”, co było niezgodne z § 4 ust. 5 pkt 1 umów o zlecenie realizacji zadań.
2. W 42 spośród 64 objętych kontrolą kart pracy wolontariuszy dokumentujących wkład własny niefinansowy osobowy brakowało klauzuli „wkład własny niefinansowy Zleceniobiorcy wyceniony na kwotę ...zł – dot. umowy nr ..., projektu pn. ...” Stanowiło to naruszenie § 4 ust. 6 umów o zlecenie realizacji zadań.
3. W ewidencji kosztów pośrednich ujmowane były koszty niekwalifikowalne, odpowiednio za okres od 1 kwietnia 2017 r. do 31 marca 2018 r. w kwocie 4 505,72 zł oraz za okres od 1 kwietnia 2018 r. do 31 marca 2019 r. w kwocie 9 471,31 zł, niezgodnie z zapisami rozdziału IV ust. 6 pkt 3 wytycznych w zakresie kwalifikowalności kosztów.
4. Fundacja prowadziła ewidencję kosztów bezpośrednich w projektach dofinansowanych przez PFRON na wyodrębnionych kontach analitycznych, nie ewidencjonowała natomiast na wyodrębnionych kontach analitycznych kosztów pośrednich rozliczanych ryczałtem. Stanowiło to naruszenie § 4 ust. 1 umów o zlecenie realizacji zadań.

OCENA CZĄSTKOWA

Poza stwierdzonymi powyżej nieprawidłowościami FAR przestrzegał zasad wykorzystania środków PFRON objętych kontrolą NIK. Zakres stwierdzonych nieprawidłowości nie miał znaczącego wpływu na zrealizowanie zakresu rzeczowego projektów i osiągnięcie zakładanych celów.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi	Dokumentowanie kwalifikacji i doświadczenia zawodowego personelu merytorycznego zatrudnionego przy projektach na podstawie umów o pracę, umów zlecenia lub porozumień wolontarystycznych.
Wnioski	1. Złożenie korekt sprawozdań końcowych z realizacji projektu <i>Aktywizacja zawodowa</i> w zakresie prawidłowego ujęcia w nich jednego pracownika i czterech wolontariuszy zatrudnionych przez Fundację przy realizacji projektu, jako beneficjentów ostatecznych tego projektu oraz zakwalifikowania do projektu dwóch osób, które w momencie przystąpienia (do projektu) osiągnęły już wiek emerytalny.2. Złożenie korekt sprawozdań końcowych z realizacji projektu <i>Aktywizacja społeczna dzieci</i> w zakresie prawidłowego ujęcia w nich trzech wolontariuszy, jako beneficjentów ostatecznych tego projektu.3. Złożenie korekt sprawozdań końcowych z realizacji projektu <i>Aktywizacja społeczna dorosłych</i> w zakresie prawidłowego ujęcia w nich pięciu wolontariuszy, jako beneficjentów ostatecznych tego projektu.4. Zamieszczanie na dowodach księgowych dokumentujących dofinansowanie ze środków PFRON klauzul zawartych w umowie o zlecenie realizacji zadań.

5. Zamieszczanie na kartach pracy wolontariuszy dokumentujących wkład własny niefinansowy osobowy klauzul zawartych w umowie o zlecenie realizacji zadań.
6. Ewidencjonowanie kosztów pośrednich na wyodrębnionych kontach księgowych dla każdego realizowanego projektu.
7. Złożenie korekt rozliczenia projektów dofinansowanych z PFRON dotyczących wydatków niekwalifikowalnych ujętych w ewidencji księgowej kosztów pośrednich w okresie od 1 kwietnia 2017 r. do 31 marca 2018 r. oraz od 1 kwietnia 2018 r. do 31 marca 2019 r. na łączną kwotę 13 977,03 zł.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 5 listopada 2019 r.

Kontrolerzy
Marcin Grabowski
Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny
p.o. Dyrektor
Jacek Szczerbiński

.....
podpis

.....
podpis

Ewa Przywara
Starszy inspektor kontroli państwowej

.....
podpis

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonał:

p.o. Dyrektor
Departamentu Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny

Dariusz Rogowski

p.o. DYREKTOR
Departament Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny

Dariusz Rogowski

